

Učiteljski

TOVARŠ.

Izhaja
1. in 15. dne vsakega
meseca na celi pol.

List za šolo in dom.

Veljá
za vse leto 2 gl. 50 kr.,
za pol leta 1 gl. 30 kr.

List 20.

V Ljubljani 15. oktobra 1871.

Tečaj XI.

Učiteljske zadeve v kranjskem deželnem zboru.

I. Predlog postave o pomnoženji normalnega šolskega zaklada.

Čedalje silnejše trkajo potrebščine za ljudske šole na vrata deželne naše zbornice.

Ne lé, da imamo še premalo ljudskih šol ali ne popolnoma osnovanih zato, ker so občine naše preuboge, da bi jih mogle iz lastne moči napravljati, temuč tudi to je resnega prevdarka vredno, da so učitelji naših ljudskih šol, z malo izjemami, siromaško plačani in da britka skrb, kaj bode v starosti ž njimi in rodovino njihovo, jih spremlja skozi celo življenje.

Deželni zastop ves čas svojega obstoja vidi in čuti vse to; ali ker je deželni zaklad tudi reven in se nabira le po prikladah na davke, odlagal je potrebno pomoč šolstvu dosehmal.

Zdaj pa, ko smo prišli do tega, da imamo pred seboj načrt dveh novih postav, namreč: postavo, kako naj se vravná naprava, zdrževanje in obiskovanje javnih ljudskih šol, in pa postavo, kako naj se vravnajo pravne razmere učiteljev ljudskih šol, ki nam jih je vlada predložila že l. 1869. in ki se imate rešiti v sedanjem zborovanji, zdaj je treba misliti na to, kako pridobiti si denarne pomoči za ljudsko naše šolstvo, tako, da se občinam in deželnemu zakladu vsaj nekoliko olajšajo doneski za šolstvo.

In posrečilo se je deželnemu odboru najti to pomoč v postavi na Štajerskem, potrjeni 13. oktobra 1870. l. od Njegovega Veličanstva, po kateri se je blizo stoletna postava o doneskih zapuščin (Verlassenschaften) odpravila, ki je celó malo pomagala normalnemu šolskemu zakladu in na njeno mesto lansko leto stopila nova in veliko bolj pravična, ki donaša temu zakladu zdatne pomočke, ki se na-

birajo mnogokrat od tacih, ki po zapuščinah hipoma pridejo do velicega premoženja, da sami ne vedó, kako.

Kar tedaj postava drugod dovoljuje, tega ne more odreči nam in to tem manj, ker je visoko c. k. ministerstvo nauka in bogočastja z dopisom od 15. junija t. l. šte. 3547 samo obrnilo pozornost deželnega odbora izrekoma na zapuščine po umrlih, rekši, da c. k. dvorni dekret od l. 1788, šte. 926 ni več primeren današnjemu času, ki doneske k normalnemu zakladu razmerja po stanovih in ne po znesku zapuščin. Omenjeni c. k. dvorni dekret je odrajtvalo k normalnemu zakladu določil od zapuščin tako-le: Če je zapuščina znesla ali preseгла 300 gold., je dednik (erb) normalnemu zakladu moral odrajtati 4 gld., če je bil iz stanú prelatov ali gospodov, moral 2 gold., če je bil iz stanú vitezov, odličnikov (honoracijorov) in trgovcev, — 1 gold. pa, če je bil iz stanú rokodelcev ali (profesionistov), mestjanov ali tržanov (purgarjev) ali kmetov. C. k. dvorni dekret od 1. decembra leta 1788. je to odločbo razširil tudi na zapuščine vojakov, tako, da generali imajo normalnemu zakladu odrajtati 4 gold., — oficirji od štaba s polkovniki (oberstarji) vred 2 gold., — oficirji od stotnika in ritmojstra nazaj pa 1 gold.

V gori omenjenem dopisu odločno povdarja c. k. ministerstvo nauka potrebo, da se skrbi za večo podporo ljudskemu šolstvu in da se po takem predružači zastarela postava od leta 1788. in da deželnim zborom gré oblast, osnovati novo deželno postavo o zapuščinah. In teh misli bil je celó državni zbor dunajski, ki je v tem smislu v seji 31. sušca t. l. rešil peticijo salcburškega deželnega odbora, ki je prosil državne postave o predružačenji dvornega dekreta od leta 1788.

Deželni odbor v soglasji s c. k. deželnim šolskim svetom je tedaj gledé na potrebe naših ljudskih šol sklenil stopiti pred slavni deželni zbor z načrtom take deželne postave.

Da pa deželni odbor po številkah dokaže, da nam je silna potreba seči po novih virih, po katerih bi pritekalo več pomoči šolstvu našemu, naj v kratkih črticah pred vsem razložimo statistiko ljudskega našega šolstva v vseh obzirih.

Številke te nam bodo živa priča, da deželni zbor celó nobene gori omenjenih dvéh novih postav vkreniti ne more, ako normalnemu šolskemu zakladu na pomoč ne priteče nova postava, zadevajočo uravnavo zapuščin.

~~~~~

Na Kranjskem je konec šolskega leta 1869/70. bilo 247 ljudskih šol (med temi 43 šol za silo — Nothschulen), in sicer 168 čisto slovenskih, 21 nemških, 58 pa slovensko-nemških.

Vseh šolskih mož, to je, učiteljev, podučiteljev in katehetov bilo je 528, učiteljka pa 52 (z 44 nunami vred). Učiteljev bilo je 241, podučiteljev pa 38.

Za šolo vgodnih otrok je bilo to leto na Kranjskem 48.259; hodilo jih je v vsakdanjo šolo pa le 26.950; v nedeljsko šolo pa 4285. Brez vsakdanje šole, to je, brez pravega, zdatnega poduka bilo je tedaj 21.309 otrok, popolnoma brez poduka bilo jih je 17.024. Število 26.950 šolskih otrok, to je teh, ki so v resnici v šolo hodili, pa se ne smé popolno vzeti, kakor da bi vsi ti otroci skozi celo leto pridno in redno v šolo hodili. To število vzelo se je povsod le v začetku šolskega leta, in znano je, da na Kranjskem otroci le po zimi najpridneje hodijo v šolo, in da so poleti šole zeló prazne zato, ker jih starši za poljska dela potrebujejo.

Ako bi vsa za šolo vgodna mladina hodila v šolo, kar se bode vendar tudi pri nas sčasoma izpeljati moralo, bi vsaki učitelj (kolikor jih imamo sedaj) moral podučevati nad 170 otrok, in ako bi se po postavi enemu učitelju odmerilo 80 učencev, treba bode na Kranjskem še enkrat toliko učiteljev, to je, kakih 560, in če bi jih toliko ne mogli na prvi hip dobiti in plačati, pa bi se v šolstvu vendar hotli bližati Moraviji, Tirolskemu, Dolenje- in Gornje-avstrijskemu, bi morali imeti vsaj koj 200 učiteljev, da bi podučevali v novih in v razširjenih ljudskih šolah, tedaj vkup 479.

Ker pa ljudski učitelji niso puščavniki, da bi se živili le od sladkih koreninic in vode, in tudi ne morejo stanovati v sodu, kakor znani grški modrijan, tedaj potrebujejo vsaj toliko plače, da ne živijo beraško. Ako jih na Kranjskem ne plačamo tako, kakor so plačani v naših sosednjih deželah, jim ne moremo za zeló jemati, ako gredo „s trebuchom za kruhom“ v druge dežele v boljše službe, kar se je poslednji čas že pripetilo enekrat, ter se je bati, da se zgodi še večkrat.

Poglejmo, kako so sedanji naši ljudski učitelji po deželi plačani!

Blizo 100 kranjskih učiteljev dobiva svojo plačo samo v denarjih, okoli 90 v denarjih in biri, in kakih 10 dobiva svoje zasluzke samo v biri.

Tako-le plačo imajo kranjski učitelji:

15 učiteljev ima	100	do	150	gold.	na	leto,
60	”	”	150	”	200	”
54	”	”	200	”	250	”
58	”	”	250	”	300	”
40	”	”	300	”	350	”
21	”	”	350	”	400	”
9	”	”	400	”	450	”

4 učiteljev ima	450 do 500 gold. na leto,
4 " "	500 " 600 " " "
3 " "	600 " 700 " " "

(Učitelji frančiškanskega reda, ki nimajo za svoj trud skoro nič povrnili, tukaj niso šteti.)

Ta tukaj naštetá plača pa ni čista plača za učiteljev trud v šoli, ker z učiteljsko službo so združena še druga opravila, kakor orglarija, mežnarija, mrtvogledstvo itd., in dohodki od teh postranskih služeb so v dosedanjih šolskih fasijonih tudi k vsej učiteljevi plači prišteti.

Kako pa se ta plačila našim učiteljem odrajujejo? Iz mnogih krajev se čujejo glasi, da zelo neredno in nepopolno. Največ učiteljev mora to plačo od hiše do hiše pobirati in tu mnogo grenkih besedi mnogokrat požirati; drugim jo pobirajo župani — pa tudi pogostoma tako neredno, da učitelj je velikrat s svojo družino v veliki potrebi.

Skoro po vseh deželah našega cesarstva so se pravna razmerja ljudskih učiteljev že vravnala; treba tedaj, da se stori to tudi na Kranjskem, kajti gotova resnica je, da, kar se podeli šolam in učiteljstvu, gotovo se ne zavrže. Denar, ki se dá pridnim domačim učiteljem, ostane v deželi in obrodi stoterni sad. Boljše plačan učitelj bode srenji in deželi hvaležen, bode veselo in z večim vspehom podučeval v šoli. Pečal se bode posebno tudi s takimi nauki, katerih je dan danes kmečkemu ljudstvu, obrtnikom itd. potreba. Učil bode sadjerejo, svilorejo, čbelorejo itd. in bode ljudstvu zanesljiv svetovalec. Ljudske šole, na narodni podlagi osnovane, bodo tako čedalje boljše spolnovale svoj častitljivi namen. „Dobre šole, srečen narod“.

Da pa bode kranjska dežela svoje sosedne dežele v šolstvu dotekla, treba bode: 1. sedanje šole kolikor mogoče razširjati; 2. novih šol kolikor mogoče brez drakonične sile vstanoviti; 3. za nove učitelje skrbeti; 4. sedanje učitelje boljše plačevati.

Iz tega se kaže, da bode na Kranjskem učiteljev manjkalo, posebno, če se pomisli, da jih je obilo že priletnih.

22 učiteljev na Kranjskem je starih 50 — 60 let, 16 učiteljev je starih 60 — 70 let in 2 učitelja sta stara 70 — 80 let.

Mnogo učiteljev ima že precej službenih let. Po novi postavi bode se jim morala dati pokojnina.

20 učiteljev služi že 30 — 40 let, 12 učiteljev 40 — 50 let in 3 učitelji služijo že 45 — 50 let.

Ako bi djanskih učiteljev na Kranjskem bilo	479
v pokoji	50
tedaj vkup za plačo	<u>529,</u>

in ako se tedaj plačajo po	400 gold.
znašalo bi to na leto	211.600 gold.
Sedanja plača vsem učiteljem je	80.500 "
ker od te pa za mežnarske in orglarske dohodke odleti ($\frac{1}{3}$)	26.000 "
bi tedaj še ostalo	54.500 gold.
Ako gori navedenim	211.600 "
kteri znašajo skupni znesek za 529 učiteljev po 400 gl. plačanih, odštejemo ravno imenovani znesek	54.500 "
bi po takem še potrebovali silni znesek s	157.100 gold.

na leto, in vendar v tem računu ni prenapeto niti število ljudskih šol niti plačilo ljudskih učiteljev.

Veliko vprašanje je tedaj zdaj: odkod ta denar vzeti?

Občine s svojimi prebivalci, ki so silno preobloženi z davki in posebno s zemljiškimi davki tako, kakor nobena druga dežela, nimajo denarja, — dežela, ktera nima nobenih lastnih dohodkov, kakor jih imajo nekatere druge dežele, ga tudi nima, — od kod tedaj ga vzeti, da bi se storilo za ljudsko šolstvo to, kar je potrebno za ljudsko omiko, pa tudi kar pravica zahteva, da se dohodkov dá učiteljstvu ljudskih šol?

Edina pomoč pri šolskih potrebah občinam v mestih, trgih in vaséh je bil in je še tako imenovani normalni šolski zaklad (Normalschulfond).

Normalni šolski zakladi so se ustanovili za cesarico Marijo Terezijo iz mnogovrstnih virov, za vsako deželo posebej; gospodarstvo teh zakladov je bilo izročeno „deželnim šolskim komisijam“.

Izprva so šolski zakladi imeli namen snovati normalne (Normal-) in s pomočjo deželnih doneskov tudi okrožne glavne šole (Kreishauptschulen) za to, da se v teh šolah izgojajo učitelji ljudskih šol; če pa je normalni šolski zaklad dosti premožen, da se podpira ž njim tudi naprava nižih ljudskih šol, za ktere skrbeti so imele občine dolžnost pa tudi grajščine jim pomagati. Nadrobne določbe o normalnem šolskem zakladu kaže „politische Schulverfassung“ od leta 1805.

Po takem se razvidi, da normalke in okrožne glavne šole so večidel zajemale pomočke iz tega šolskega zaklada, in da ondot izvira tudi njegovo ime „Normalschulfond“.

Potreba, čedalje bolj razširjevati pripravnico (preparandijo) učiteljev ljudskih šol, pa je bila vzrok, da se je normalni šolski zaklad obračati začel samo normalnim šolam in le izjemoma tudi

drugim glavnim šolam (pri nas na Kranjskem normalki v Ljubljani in in pozneje začasno glavni šoli idrijski). Tako se je prvotni namen šolskega zaklada odtegnil vsem drugim glavnim šolam (Hauptschulen), ki so potem postale lokalni šolski zavodi, enaki drugim ljudskim šolam, ki jih vzdržujejo občine.

Po postavi od 14. maja 1869. leta, ktera določuje učna pravila ljudskih šol je namesti poprejšnje normalke in preparandije v Ljubljani stopila po potrebah sedanjega časa predrugučena pripravnica ljudskih učiteljev združena z ljudsko šolo, ki služi za vadnico, da vidijo pripravniki, kako se podučuje v ljudski šoli. Vsled §. 67. omenjene postave je država vzdržanje te šole na - se vzela.

Po takem se je glavni prvotni namen normalnega šolskega zaklada premenil, in v smislu §. 66. omenjene postave je normalni zaklad „izključivo namenjen potrebam javnih ljudskih šol“ tako, da proračune vsako leto določujejo deželni zbori, deželni šolski sveti na podlagi teh proračunov dajejo navkaznice za izplačevanje, deželni odbori pa imajo svoji shrambi in v svojem obrastvu ta denar.

Premoženje kranjskega normalnega šolskega zaklada obstaja :

a) iz aktivnih obresti treh obligacij skupnega zneska 83.440 gld.	3661 gld.
b) iz doneskov verskega in učnega zaklada in od cerkev ljubljanske škofije	2493 „
c) iz gospodarskih presežkov dunajske c. k. prodajalnice šolskih knjig	569 „
d) iz volil in darov in pa iz postavnih doneskov od zapuščin	885 „
e) iz različnih dohodkov	32 „
skupaj	7640 gld.
f) iz državnega doneska	2172 „

skupni sedanji vsakoletni znesek . 9812 gld.

Ako primerimo te številke, ktere kažejo vsakoletno pomoč ljudskim našim šolam z gori navedenimi številkami, ktere kažejo, koliko potrebujemo za ljudske šole, da se le nekoliko približamo zahtevam šolskih postav, je pač očitvidno, da s tako ubogim zakladom ni mogoče na nobeno stran šolstva pospeševati.

Da bi le nečimurnost tega kriva bila, da nimamo še potrebnih šol in da so učitelji vedno še revno plačani, to ni res; vsaj večidel je pomanjkanje premoženja ali celó revščina kriva, da občine ne morejo novih šol zidati, že obstoječih razširiti in učiteljev bolje plačati. Deželni zaklad kranjski pa si skor vse svoje premoženje mora iskati le v davkarskih prikladah, ker naša dežela nima obilnih lastnih dokodkov kakor jih imajo druge dežele.

V takem položaji smo tedaj prisiljeni misliti na pomnoženje šolskega zaklada po tej poti, ki nam ga samo ministerstvo z gori omenjenim dopisom kaže.

Res, da tudi odrajtovala od zapuščin so prav za prav davek; al vendar med vsemi davki najmanj občutljiv davek je ta davek, in večkrat ga odrajtujejo dedniki, ki se smejaajo.

Če je mimo kranjski deželi bogati štajarski deželi z Najvišim sklepom od 13. oktobra 1870 dovoljeno bilo, da sme le za samo ustanovo penzijskega zaklada za ljudske učitelje pobirati od zapuščin pol odstotka (procenta), izvzemši zapuščine pod 400 gold., tedaj ne moremo nobenega pomislika gojiti o tem, da bi dežela smela — izvzemši zapuščine pod 400 gold. —, pobirati od vseh drugih čistih zneskov zapuščin en odstotek (en procent).

Po izkazkih, ki jih je deželni odbor prejel od c. kr. davkarij, so znesle zapuščine na Kranjskem:

1868. leta 2,232.365 gold.

1869. „ 2,385.574 „

1870. „ 2,295.819 „

Ako znesek tistih, ki bi normalnemu šolskemu zakladu morale dati en odstotek, cenimo na 2,000.000 gld., bi se po takem za šolske potreščine in sicer v prvi vrsti za zboljšanje letne plače učiteljem ljudskih šol, kjer jih revniše občine same dostojno plačati ne morejo, — potem za zboljšek mirovine (penzij) dosluženih ali onemógljih učiteljev, in za pripomoč pri zidanji novih ali pri razširjenji že obstoječih ljudskih šol pridobilo na leto in dan okoli 20.000 gld. našemu normalnemu šolskemu zakladu.

Ako temu znesku prištejemo gori imenovani sedajni znesek normalnega šolskega zaklada z všteto državno subvencijo z 2.172 gld. pa po odštetih 885 gld. pod črko d), bi po takem vsakoletni znesek normalnega šolskega zaklada narastel na blizo 29.000 gld., ako bi državni zaklad ne povikšal svoje subvencije kranjskemu normalnemu šolskemu zakladu. Al gledé na to, da je naša dežela po priznanji presvitlega cesarja samega z zemljiškim davkom preobložena in da ni prenapeto računjeno, ako se trdi, da je okoli 4 milijone zemljiškega davka v razmeri z drugimi deželami že preveč plačala, — in gledé na to, da ta davek se je nabral ravno po kmetih, kjer je zdaj ljudskim šolam velike podpore treba, smemo pričakovati, da bode tudi državna subvencija kranjskemu normalnemu šolskemu zakladu se povekšala.

Po vsem tem nasvetuje tedaj deželni odbor priloženo deželno postavo:

Načrt postave za vojvodstvo Kranjsko

o vravnavi doneskov od zapuščin k normalnemu šolskemu zakladu.

S pritrjenjem deželnega zbora Mojega vojvodstva Kranjskega zaukazujem sledeče:

§. 1. Od vsake zapuščine, ki se je obravnala pri kaki kranjski sodnji ali pri kaki drugi v to obravnavo postavno poklicani oblasti, se ima, počenši od tistega dne, kadar ta postava moč zadobi, donesek enega odstotka čiste zapuščine normalnemu šolskemu zakladu kranjskemu odrajtovati.

Nasproti temu pa se od tega časa ne odrajtujejo več dosedanji donesek normalnemu zakladu.

§. 2. Ta donesek odrajtati imajo dedniki (jerbi) dolžnost, zato pa imajo tudi pravico, da en odstotek zase utrgajo od zneska ali vrednosti volila (legata).

§. 3. Oproščene tega doneska so:

- a) vse dedščine, volila in vstanove, ki so na korist kranjskim javnim ljudskim in srednjim šolam;
- b) vse take zapuščine, od katerih po volji oporoke kranjski normalni šolski zaklad toliko ali pa še več dobi, kakor bi dobil po razmeri te postave;
- c) vse take zapuščine, ktere po odšteti dolgovih, ki se imajo iz njih poplačati, ne dosežejo 300 gold. av. v.

§. 4. Vsi normalnemu šolskemu zakladu iz zapuščin dohajajoči doneski se smejo, dokler postava kaj drugega ne zapové, kot tekoči dohodki rabiti in v smislu §. 66. državne postave od 14. maja 1869 za namene javnega ljudskega šolstva obračati.

Vstanovljanje dotičnega proračuna spada z ostalimi dohodki normalnega šolskega zaklada v oblast deželnega zbora, — nakazovanje na podlagi proračuna dežel. šolskemu svetu, — shramba in uprava tega zaklada pa v področje deželnemu odboru.

§. 5. Pobirajo se pa ti doneski v smislu ministerskega ukaza od 8. novembra 1850. l.; v ta namen imajo c. kr. okrajne sodnije vsacega pol leta izkaze napraviti o vseh v preteklem pol letu pri-sojenih zapuščinah, od katerih se je izkazalo, da se je pri davkarji donesek k normalnemu šolskemu zakladu odrajtal, ter imajo te izkaze v kontrolo deželnemu računovodstvu izročiti.

§. 6. Mojemu ministru za bogočastje in nauk se ukazaje izvršitev te postave.

Tako odkrito in učiteljem prav iz src vzeto je 4. t. m. v dež. zboru poročeval gosp. dr. Bleiweis, in nasvetovana, toliko važna postava, je bila enoglasno sprejeta. Slava!

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

15. L. 1832 pride v Celovcu na svetlo „Versuch eines Etymologikon's der Slowenischen Mundart in Inner-Oesterreich“, ki ga je po zanesljivih virih zložil U. Jarnik, na Koroškem drugi prijatelj Metelkove slovnice, ki ga pa ni spisal v Metelčici, ampak v Bohoričici. V „Carinthia“ štev. 12. t. l. naznani Slomšek tudi to knjigo ter kaže, kako pomenljivo in kako koristno je Slovincem tako delo. Jedro vsakteremu jeziku je v koreninah, pravi. Iz teh se razrašča in razcvita in prav v njih se vidi, kako lep in bogat je jezik slovanski sploh in slovenski posebej. Skor 1500 slovanskih korenin je nabral pisatelj in primerja jih s staroslovenskimi, s poljskimi, českimi itd. Koliko bogastvo se razodéva v našem jeziku; res je, da se ga človek nikdar ne nauči popolnoma. Ta „Etymologikon“ ima biti podlaga velikemu slovarju, ki ga z nekterimi prijatelji sestavlja Jarnik, in ki ga že naprej vesel pozdravlja Slomšek.

Spisal je bil omenjeno delo, slovar po koreninah, Jarnik že l. 1830, kar je razviditi iz predgovora. V tem spominja tudi, da so ljudje vseskozi popraševali po slovenskem slovarju, in da je v dveh zimah nabral bil čez 20.000 besedi, ki jih je pa namesti po navadni abecedi, v kateri se tolikanj razločujejo med seboj slovanski rodovi, vredil po sorodnih glasnikih, kakor jih ima že tudi Metelko v svoji slovnici. Zakaj ni dal te knjige natisniti v Metelčici, tega sam ne pové.

Drugače pa je storil Anton Janez Murko (r. l. 1809 pri sv. Rupertu na Štajarskem, dr. bogoslovja, sedaj dekan v Hočah). Konec l. 1830 je bil že na Dunaju spisal slovnico o slovenskem jeziku (vid. Vorred. XVI.) in v dveh letih je hotel na svetlo spraviti tudi slovar v dveh delih. Vendar pride prva na dan v Gradcu l. 1832 z naslovom: „Theoretisch-praktische Slowenische Sprachlehre für Deutsche“, s pristavkom, v katerem ima poslovenjene nekatere potrebne besede, nekaj nemško-slovenskih pogovorov, Ezopovih basen in Prešernove pesmi „Slovo od mladosti“ pa „Povodnji mož“ (8ⁱ. XVI. str. 198); slovar pa l. 1833 najprej „Deutsch-Slowenischer Theil“ (8ⁱ. v predelih str. 862) in potlej „Slovensko-Nemški Ročni Besednik“ (8ⁱ. str. 788). Kakor se slovenščina govori na Štajarskim, Koroškim, Krajskim in v zahodnih straneh na Vogerskim“. — Reči se mora, da slovnica in slovar, ki sta bila tedaj práv dobra, sta dobra še sedaj, vzlasti slovensko-

nemški besednik, ker boljšega nimamo doslej. Ni se toraj čuditi, da je obeh teh del bil Slomšek tolikanj vesel.

V predgovoru k slovnici razlaga Murko, zakaj ni pisal ne v Dajnci in ne v Metelčici, ampak v Bohoričici. Pervič, pravi, za to, ker sem spisal to delo (slovnico in slovar) za Slovence vse, ne le za nekatere, za kako peščico naslednikov te ali une abecede, sej vem, da Slovenci rabijo sedaj še največ Bohoričico; drugič, ker je gotova resnica, da se kaka nova tudi dobra reč, dokler je narod in večina njegovih pisateljev ne poterdi, v slovar sprejeti ne sme; tretjič, ker bi nova abeceda, ako je že res potrebna, móгла biti čisto latinska, ne pa zmes iz latinskih, cirilskih, pokvarjenih in na novo iznajdenih pismenk. Vsak terdi svojo, se vé; vendar nobena novih abeced ne skezá, in sestaviti bi moral spet drugo, in tako le pomnožiti dosedanjo zmešnjavo. Opomnim naj, da se Bohoričeva meriti sme (razun s Cirilovo) z vsemi drugimi evropskimi. Kopitar, na kterega se ti novi abecedarji sklicujejo, je želel latinskega Cirila, ki bi v svojem pravopisu sklenil zapadne Slovence. To imenitno in jako dobro zedinjenje slovanskih narečij bo pa ostalo menda le želenje, dokler se manjši, v državi manj pomenljivi in manj olikani rodovi ne pridružijo bolj izobraženim in premožnim.

Štajarski Slovenci smo bili s Kranjci lepo sklenjeni v pisanji, kakor smo v govorjenji še; zdaj pa se vzdiguje neka književna razlika, kakor stena kitajska, ki proti nas razdeliti, kar ni in ne more dobro biti ne gledé na jezikoslovno ne sploh na ljudsko omiko, ker si na vso moč prizadevajo na Štajarskem Dajnkovo, na Kranjskem pa Metelkovo pisavo pripraviti v občno rabo ter jo vpeljujejo v ljudske šole in tako med ljudstvo samo. „Le vzajemno abecedo, vse drugo pride samo po sebi“, vpijejo in vendar delajo vedno le nove razpore. Poznam človeka, ki si je, ker mu nobena dosedanjih abeced ni všeč, stvaril popolnoma novo, češ, da rabi v prihodnje sam svojo! Ako se ima to ponavljati, se bomo vkvarjali na zadnje kakor Kitajci le s pravopisji, poglavitno reč, vedo samo, pa zanemarjali. Kdor se je naučil pravilno brati slovensko, lahko bere in razumé vsako tudi v Bohoričici pisano ali tiskano knjigo; kdor se pa ni naučil, tega nevednosti ali priprostosti ni pomagano še s toliko celimi ali polglasniki! Kadar sem pisaril poprej svojim rojakom, pisal sem vselej v navadnem pravopisu, ter sem dobro vedil, da me bodo razumeli; zdaj bi pa enim mogel pisariti v Bohoričici, drugim v Dajnci, spet drugim v Metelčici, in bi še vselej ne vedil, bodo li znali brati, ali me bodo razumeli itd. Čemu se neki ločiti in na stran zahajati, kadar se po ravni poti in z zedinjenimi močmi najprej

pride do zaželenega konca itd. To so razlogi, da sem pisal v Bohoričici; ako bode treba, povem jih še več, vendar le-ti so poglavitni.

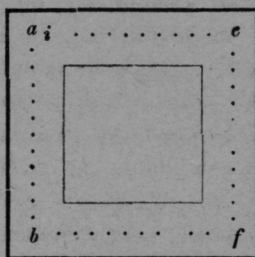
Tako je z besedo in v djanji na Štajarskem poderl Dajncico, pa tudi Metelčico, A. J. Murko, na Koroškem djanski U. Jarnik, in ondi pričeto abecedno vojsko sklenil in dokončal je, djal bi, z obeh omenjenih del tolikanj iskreno priporočbo — Lubomir t. j. Slomšek. Pa — komaj potihne abecedna vojska na Štajarskem in Koroškem, kar se vname le še huje na Kranjskem!

Drobtinice iz dnevnika slovenskega učitelja.

Spisuje *Josip Levičnik*.

Moto: „Nulla dies sine linea!“
Stari rimljanski pregovor.

Ako moramo o presajanju prenašati mlada drevesica iz enega kraja v drugega, moramo posebno paziti, da se med potoma kaj ne poškodujejo. Zlasti solncu naj ne bodo preveč razpostavljena. Pri prav mladih smrečicah in mecesnih je še dobro, ako se zemlja, katera se koreninic derži, malo zamóči. Tudi za večja drevesica je dobro, če se med prenašanjem večkrat z vodo polijó. — Vsajaje mlada drevesica na nova mesta paziti moramo na to, da jih tako široko vsaksebi razverstimo, da kedar odrastejo, njihovo vejevje tla zagèrne, ali z drugimi besedami, da veje posamesnih dreves ne segajo ena prek druge. Tedaj ne prereditko, pa tudi ne pregosto, naj se gojzd sadi. Se vé, da je tù treba gledati na velikost drevesic; čim večja so, tim redkejše jih moramo stavljati. Prostor naj se jim pa tudi po mogočnosti pravilno odmeri. Narisala se je bila v zgled nekak naslednja podoba na tablo:

do *f*, in poslednjič, da dobimo pravi štiriogelnik, še od *c* do *f*. Zatim se pričnejo saditi drevesca po vervici od *a* do *i* itd. — Tako sajenje nam kaže in dá lepo simetrično podobo, in poleg tega se lahko tudi hitro izštevíli, koliko ravno mladih drevesic potrebujemo. Vzemimo: 1 oral z 1600 □° × 36 dá 57·600 □'; tedaj bi bilo treba za 1 oral 3600 po 4' narazen nasajenih drevesic. Tega razmerja se navadno tudi gozdorejci poslužujejo. Zamorajo se pa mlada drevesica tudi

ter se nam tako-le razjasnila: Vervico, ktera naj bo že punktirana ali z jagodicami, ali pa s pikami po potrebi daljave (kakor hočemo namreč drevesica narazen postavljati), potegnimo po širjavi od *a* do *c*; potem od *a* do *b*; potem od *b*

le v versto, v triogelnik i. t. d. nasaditi, kakor je namreč svet v to vstvarjen ali pripraven.

Dalje se je govorilo o načinu presajenja. Za 2, 3 ali 4 letne rastline se je najbolj priporočal ta-le način: Najpred naj se, ako je zemlja z rušo zaraščena, z oestro lopato odlupi. Potem naj se jamice, ako ni zemlja preveč pusta, napravljajo z nekim nalašč za to vravnanim orodjem, ki se nam je tudi „in natura“ pokazal. *) Iz jamic izkopana ali vzdignjena zemlja naj se preloči; dobra posebej, slabejša posebej; — kamenje pa je najbolje, če se odstrani. Potem naj se sadi, in sicer se z desno roko drevesice v jamico postavi, se koreninice razprostijo, potem naj se dobra perst okoli koreninc nasiplje **), med katerem opravilom naj se drevce malo potrese, da se perst okoli koreninic zgosti in vleže. Prot verhu jamic naj pride potem še -le slabejša perst. Ko so jamice okol drevesic popolnoma zasute, naj se zemlja še enmalo na rahlo potlači. Najbolje je, ako delata pri presajanju dva delavca; eden napravlja jamice, drugi pa sadi mlade rastline. Paziti je dobro pri presajanju drevesic tudi na to, da koreninice pridejo kolikor je moč v zemljo ravno tako globoko, kakor so bile pred presajanjem. Ako pa presajamo večja drevesa, napravljamo drevorede itd., je jame za to treba skopati že v jesen poprej, da se zemlja po raznih vremenskih spremembah dobro zrahlja. — V misel se je vzel tudi še neki drugi način presajanja dreves, namreč na kupiček (Hügelpflanzung). Priporočal se je ta način le bolj za mlade sadike; — po naših pičlih mislih bi bil morebiti dober za močvirnati svet. Morajo se pa taki kupčeki obdati z rušnjo ali kamenjom, da deževje dobre persti od stebelcev ne odplakne. Dostavimo naj tu še to, da se nam je za izkopovanje mladih gozdnih rastlik kazalo neko orodje, s katerim se one kar iz zemlje nekako izvèrtajo ter s perstjo okol koreninic vred iz tal odzdignejo. Temu svedru nasprot se nam je kazal zopet drugi, ki na ravnokar v misel vzeti način iz zemlje izvrtanim koreninicom zopet nove jamice dela. Se vé, da za tako delo morajo biti delavci dobro izurjeni, ker bi sicer lahko veliko več škode, kot koristi napravili.

Dalje se je govorilo še enkrat o zaplodovanju dreves po mladikah. Vërba in jagnjeda — kakor smo že v zadnjem sestavku sli-

*) Nam se je posebno praktično zdelo še neko drugo za presajenje drevesic vravnano orodje, kterega je g. docent imenoval „Birmanischer Pflanzenbohrer“, in je nekako zavito (spiralförmig) napravljen. Je pa to orodje posebno zato praktično in koristno, ker persti ob stenah jamic ne zgnjete, ampak jo še nekako zrahlja. Pis.

**) Priporočalo se je pri takem presajanju privzeti še od drugje nekoliko žlahtne persti, ktera naj se v kaki cajni s seboj nosi in po okolščinah in potrebi prisiplje.

šali, se na ta način kaj lahko hitro odredijo. Šibice naj se odrežejo od odraščanih dreves, naj se na večih mestih nekoliko narežejo, ter vsadijo v zemljo tako, da $\frac{2}{3}$ mladike v tla pride. Najbolj navadno se na ta način odrejajo jagnjeda in vérbe ob mejah travnikov in ob vodah, ter hkrati dajejo obrežjem dobro varstvo zoper povódnja. Tudi na pašnikih se to drevje dobro sponasa, samo zemlja more biti dobra, t. j., vlažna in rodovitna. Drevoredi iz jagnjed se na ravno imenovani način tudi kaj lahko zasadijo; treba je le vzeti večje mladike, ki se pritvezati morajo h kolcem. Vsájajo naj se take mladike na drobnejšem ali tankem koncu v zemljo.

Listnato drevje se tudi lahko zmnoži po grebenčenju (Ableger). Ako namreč pripognemo šibko, gosto obraščeno mlado drevo k tlam v to pripravljeni prekópič ter zasujemo ga s perstjo, začnè gnati iz njega novo mladice v obilni meri. Novo nasajeni gozd pa potrebuje vseskozi gojenja; zlasti mlada hovjevina. Le-ta raste namreč mnogokrat kaj čversto in gosto, in si le grede drevca eden drugemu napotje delajo. Tako mladice je tedaj treba prebirati (durchforsten), t. j. odstraniti moramo toliko drevesih, da druge brez škode dobro rasti morejo. Tudi odraslim gozdom prebiranje kaj dobro tekne; se vé, da se to mora zgoditi o pravem času in v pravi meri. V misel se je vzelo tudi, da je dobro, ako se pri hovjevini večje stranske veje tako pritvezajo k glavnemu deblu, da preveč na široko ne rastejo. Nemci imajo za tako naredbo izraz (aufästen). Sosebno dobro je tako gleštanje za les, ki ga mislimo čez kaj let rabiti za stavbe, domače orodje in pohištvo. Na širjavo rasteče vejevje, zlasti kar ga je bolj pri tleh, se namreč rado vsuši in odpade, vejni štemelj pa, kar ga sega v notranje drevo, ostane, bi rekli, mertvi ud v živem telesu, in taka drevesa nam dajo takoimenovani vejnati les, vejnate dilje. Umni gozdnarji tako mertvo vejevje, in tudi še rasteče, kar ga je bolj pri tleh, z ojestro sekiro odstranijo, ter s tem skerbijó za dober in terden les. V malih gozdih se to kaj lahko dela; pa tudi v obširnih lesovjih ima ta metoda že mnogo prijateljev.

Na vprašanje, kakšna zemlja zlasti dobro služi hovjevini, se je odgovorilo: Smreka in mecesen se posebno dobro sponeseta na višavah, in dajeta veliko korist: zraven pa še ne zahtevata ravno od več dobre zemlje. Zaplodita se lahko po naravski, in tudi po umetni poti. Golo posekana mesta tacih gozdev se včasih tudi požigajo, ter se pepel na okrog raztrese. Potem se taki prostori skopljejo in kake dve leti posejejo z režjó ali ovsom. Ta žita se vendar ne smejo žeti pri polti. Naposled se tako zemljišče zopet v ledino pusti, in kmali požene novi gojzd. Zapomniti je pa vendar, da kjer so skalnata tla, ondi požiganje ne tekne dobro. Čér (Zirbelkiefer)

je veliko bolj imenitno in dragoceno drevo mimo smreke in mecesna; ali žalibog! tega drevja je čedalje manj, in je mnogokrat g. docent to milovaje omenjal. Na apnenih gorah to drevo ne raste, ampak zahteva dobra (vroča) tla. — Planinska olša in planinski bor, akoravno pritlikovca, naj se nikar ne vkončujeta, ker sta dobro varstvo zoper plazove. Prebirati se pa sme tudi to drevesno pleme, da se more ložeje zaploditi novi zaród.

(Dalje sledi.)

Občni zbor učiteljskega društva za Kranjsko.

(Dalje.)

Blagajnik g. M. Močnik poroča o dнарstvenem stanji učit. društva. Iz računov se vidi, da društvo verlo napreduje tudi v tem oziru, in da bi se društvene namere še bolj pospeševale, ko bi ne imelo dolžnikov. Po §. 13. društvenih pravil izvolijo se potem trije pregledovalci društvenih računov in knjižnice.

Na versto pride prva točka: posvetovanje o učnih načertih za ljudsko šolo. Poročuje g. J. Lapajne, nasvetuje osnovo učnih čertežev (kakor jo je prinesel „Tov.“ 15. sept.), ter prav čversto govori: V poslednjih treh letih smo dobili veliko šolskih postav in ukazov, ki so veljavni tudi za kranjske ljudske učitelje in šole. V teh je obilo obilo določeb, ktere človek komaj pomniti more. Vendar pa nam primanjkuje še zeló važne šolske naredbe, namreč z glednih učnih čertežev, po kterih naj bi se ravnale slovenske ljudske šole na Kranjskem.

Take učne načerte bi imelo sestaviti deželno šolsko svetovalstvo, od koder smo jih kranjski učitelji že lani pričakovali. A sl. kranjsko deželno šolsko svetovalstvo je v svoji okrožnici od 8. oktobra lanskega leta pod številko 8 naznanilo, da bode take učne načerte po boljšem pozvedovanji in posvetovanji pozneje priobčilo.

Naš sl. deželni šolski svet pričakuje torej, kakor je razvidno iz omenjene okrožnice, da bodo učitelji o tej zadevi svoje mnenje razodeli. Dolžnost nas učiteljev pa je gotovo tudi, da se o predmetu, kteri je za napredek šolstva silno važen, resno posvetujemo in združimo v veljavnih sklepih, na ktere se bode deželni šolski svet nedvomljivo oziral.

V kterih predmetih se mora podučevati v splošni ljudski šoli, to določuje deržavna šolska postava od 14. maja l. 1869. Kteri so učni smotri posamesnih naukov, t. j. koliko tvarine naj se pri tem ali unem predmetu obdeluje, to je zaznamovano v osmem oddelku učnega in šolskega reda od 20. avgusta 1870. l. in v omenjeni okrožnici lanskega leta od kranjskega deželnega šolskega sveta.

Obseg učnih čertežev pa je določilo, koliko učnih ur na teden se odmeri posamesnim naukom.

Sedanje ljudske šole se imenujejo po številu učiteljev, ki so pri šolah, enorazredne (1 učitelj), dvorazredne, (2 učitelja), trirazredne itd. Za vsako različno šolo treba je sestaviti posebni učni načert. V ta namen nam je vodilo ministerski ukaz od 12. julija l. 1869., ki ima v dodatku nekaj učnih čertežev.

Najpervo nam je osnovati učni čertež za nerazdeljeno ali celodnevno enorazredno ljudsko šolo.

V takih šolah je pri nas 50 — 100 otrok. Po učnem in šolskem redu (§. 45.) pa bi jih ne smelo biti nad 50. Oddelka sta v takih šolah po dva, trije bolj poredkoma. V taki nerazdeljeni šoli morajo se vsi oddelki kolikor le mogoče v vseh predmetih skupno poučevati. Kedar to ni mogoče, izroče se enemu oddelku tiha dela, kakor so pisanje, pismeno številjenje; med tem se pa učitelj peča z drugim oddelkom. Vendar mora učitelj tudi v nerazdeljeni enorazredni šoli na to gledati, da je nižem oddelku (mlajšim učencem) manj ur odmerjenih; t. j. da se viši oddelek nekaj ur na teden tudi posebej poučuje.

Po prav živahni debati, ktere se vdeležujejo g. g. učitelji: Cebin, Močnik, Knific, Podobnik, Vavken, Zarnik in Zima. Sklene se: dokler se učiteljem plača ne zboljša, naj ostane pri dosedanjem črtežu, t. j. učitelj naj poučuje 4 ure na dan, posebno tudi zato ne več, ker ima mladina po mnogih krajih daleč v šolo in s potjo veliko zamudi. Gledé črteža za dvorazredno ljudsko šolo je obveljal predlog gosp. poročevalca namreč za I. razr. 22, za II. razr. pa 25 ur na teden. V trirazredni šoli naj se poučuje v I. razr. 22, v II. razr. 23 in v III. razr. 25 ur na teden. Po živem razgovoru, kterega sta se vdeleževala g. Močnik in g. Stegnar, obveljal je predlog g. poročevalcev, da naj se v čveterorazrednih šolah uči nemščina še le v III. in IV. razredu, in sicer vseh ur vkup naj bo v III. 26 in v IV. razr. pa 27 ur na teden. (Dalje prih.)

Šolsko obzorje.

Iz Idrije. (Naznanilo družabnikom društva „Šole“ in drugim učiteljem na Kranjskem.) Kakor se je že nekoliko iz poročila blagajnikovoga pri občnem zboru društva „Šole“ razvidelo, ima to društvo sledeče šolsko blago: 90 Stegnarjevih zemljevidov kranjske vojvodine, 120 knjižic šolskih postav in imenikov kranjskih učiteljev, 30 knjižic „Kranjsko ljudsko šolstvo“, 61 knjig družbe sv. Mohora (namreč: 17 zveskov „Slovenskih večernic“, 8 iztisov „Rokopisa kraljedvorskega“, 3 izt. „Fabiolo“, 3 izt. „Utopljenici“, 3 iztisi „Oglénice“, 3 iztise „Mati božja dobrega sveta“, 3 „Nauk o gospodarstvu in Slovenski Bučelarček“, 3 „Poboljšani sosedge“, 3 „Umni vinorejec“, 9 iztis. „Živali v podobah“, 3 izt. I. del, 3 izt. III. del 1. snopič, 3 izt. III. del 2. snopič in 1 izt. „Koledarček“ za 1872. leto), in obilo drugega šolskega blaga.

Vse p. n. družabnike vljudno prosimo, da nam do 25. t. m. *) naznanijo, ktere šolske priprave **) naj se jim pošljejo. Razpošiljanje pričelo se bode meseca novembra.

Nadalje se naznanja v porazumstvo z odb. učit. društva za Kranjsko:

Da bi se bolj izpeljavala naméra učiteljskega društva za Kranjsko po §. 2. društvenih pravil v zadevi pismenih odgovorov na zastavljena vprašanja, k temu hoče materijalno nekoliko pomoči društvo „Šola“ na ta način:

Tistim 5 do 8 kranjskim ljudskim učiteljem (ali šolam) ki bodo naslednja vprašanja najbolj in dovelj obširno rešili, hoče „Šola“ nakloniti šolskega blaga v vrednosti 5 gold.

1. Na kateri način bi se §. 13. učnega in šolskega reda od 20. avg. 1870. l. v smislu vlade in na korist našega kranjskega in slovenskega

*) Do tega časa naj se pošlje tudi donesek.

**) Kdor želi še drugih šolskih priprav, naj tudi blagovoli naznaniti.

ljudstva izveršil? 2. Koliko se v naši slovenski ljudski šoli gledé omike, redoljublja, zdravja in snage storiti more? 3. Kaj naj učitelj stori, da se bode ljudstvo za šolo zanimivalo, da bode zanjo skerbelo tako, kakor ta važna naprava tirja? 4. Ktere prednosti in ktere pomanjkljivosti imajo nove šolske postave na Avstrijskem? 5. Kako se prične zemljepisni nauk v ljudski šoli, kako se nadalje postopa in kaj je svrha (cilj) tega nauka v omenjeni šoli?

Zadostno je, da se 3 vprašanja dovelj obširno (vsaj 2 pisni poli) izdelajo. Pošiljajo naj se odboru učiteljskega društva v Ljubljano do 1. dec. t. l. Po njegovi razsodbi se bodo obljubljeni darila o novem (1872.) letu podelila najboljšim pisateljem. Učitelji potrudite se nekoliko, ako hočete sami sebi ali svojim šolam nakloniti lepo kupico šolskega blaga!

Odbor društva „Šole“.

Iz Ljubljane. Odbor učit. društva na Kranjskem je prosil vsled sklepa učiteljska zborna v Ljubljani deželni zbor sledečih reči: 1. a) Ljudski učitelji na Kranjskem naj bi dobivali svojo plačo iz deželne šolske zaloge, ki naj bi se po zgledu drugih dežel v ta namen ustanovila. Za napravo in vzdrževanje šolskih poslopj in šolskih vertov, za učne pomočke, učiteljevo stanovanje in druge šolske potreščine naj bi pa skerbeli šolski okraji. b) Ako bi se ne mogla osnovati deželna šolska zaloga, naj pa prevzamejo vso skrb za šolo šolski okraji. c) Ako bi se tudi to doseči ne moglo, vstanové naj se vsaj za plače učiteljev okrajne šolske blagajnice, in le druge šolske potrebe naj oskerbljujejo posamne srenje. č) Nikdar pa naj se vse dolžnosti do šole nalagajo vsaki občini za-se. 2. V tistih večih šolskih okrajih na Kranjskem, kjer nimajo nobene srednje šole, in kjer je že ena ali več štirirazrednih šol, napraviti se mora ena meščanska šola, ali pa se mora ljudska šola pomnožiti z 1 ali 2 razredoma. 3. Šolnina naj se odpravi in nadomesti s šolsko priklado na davke. 4. Zastran učiteljskih plač naj se tako vravná kakor je na Štajarskem. Tu so namreč 4 verste šolskih srenj s 700, 600, 500 in 400 gold. letne plače. Verh tega imajo 10 % petletne doklade. Ravnatelji imajo 200, nadučitelji 100 gold. v 1. in 2. razredu in 50 gold. v 3. in 4. razredu šolskih srenj. Podučitelji dobivajo 60 % učit. plače. Ravnatelj ima prosto stanovanje ali pa 25 % odškodovanja. 5. Služba cerkvenikova naj se popolnoma loči od učiteljeve službe. 6. Pri vravnanju učiteljeve pokojnine naj se učiteljem vštejejo tudi dosedanja službina leta.

— Včeraj (14. t. m.), zadnji dan zborovanja, je dež. zbor sprejel za časno postavo, ktera ljudskim učiteljem, dokler se njihova pravna razmerja ne vravnajo, določuje v Ljubljani naj manj po 600, na deželi pa naj manj po 400 gold. letne plače, kar je priboril g. dr. Jan. Bleiweis. Slava mu!

Premembe v učiteljskem stanu in razpis služeb.

Gg. učitelji: Anton Ozimek, v Sorici, in Jan. Dolinar, uč. na Dobrovi, tako trdi Leop. Božič v Planini in Matija Petrič v Grahovem so s službami menjali. Službo v Predosljih dobil je g. Jak. Mencinger, uč. v Ternovem pri Bistrici, službo v Lescah pa g. Jan. Jerše, uč. v Postenji, g. Ant. Jeršinovec v Černomlju je podeljena prva in g. A. Javoršku, uč. v Planini pa druga služba pri tej šoli. Poterj. pripravnika gg. Fr. Kovač in Val. Lindner sta zač. v službo postavljena, prvi v Zatičino, drugi v Terzič. Službe so razpisane v Mirni (okrajni šolski svet v Rudolfovem) in v Postenjah (okrajni šolski svet v Postojni) obe do 20. t. m. in pri novi šoli v Ho-tiču (okrajni šolski svet v Litiji) z 210 gold. letne pláče) do 15. t. m.

 Današnjemu listu je pridjan Kazavec šte. 3, 2 str.